

Dret del Medi Ambient

Codi: 102227
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Isabel Pont Castejón
Correu electrònic: Isabel.Pont@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: anglès (eng)
Grup íntegre en anglès: Sí
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Per cursar Dret del Medi Ambient (Environmental Law) no hi ha prerequisits. L'alumne ha de tenir suficient nivell d'anglès per llegir els materials i seguir les classes presencials en aquesta llengua. L'examen es pot realitzar en català, castellà, anglès, francès, italià o portuguès.

Objectius

El curs de Dret del Medi Ambient us ofereix la possibilitat de conèixer de primera mà quins són els instruments principals d'aquesta disciplina, a nivell internacional i també a nivell intern. Se subratlla especialment el dret ambiental de la Unió Europea, perquè es constata que molt sovint és el dret que apliquem a nivell domèstic.

Comprovareu que es una rama captivadora que avui incideix sobre l'activitat de les institucions internacionals, Unió Europea, lobbies, empreses, i que es localitza així mateix en tots els nivells públics d'actuació. Durant el curs podreu comprovar, de la mà de casos pràctics, que poden ser molt útils els coneixements de que ja disposeu, procedents de matèries aparentment distants, com són el dret internacional, dret constitucional, dret administratiu, dret penal, civil... En les diverses sessions, a més de conèixer quins són avui els principis generals del dret ambiental, ens aproparem a les àrees o subsectors més rellevants de la política ambiental actual (aire, residus, aigua, biodiversitat, canvi climàtic..).

L'objectiu, de forma molt sintètica, és ampliar els vostres coneixements en relació a un sector que és especialment important avui. També, donar l'oportunitat d'utilitzar les habilitats jurídiques i no jurídiques i de comprovar com poden ser valuoses per a la pràctica actual.

Atès que constitueix un dret que incideix sobre totes les institucions, empreses i ciutadans... el Dret del Medi Ambient és un curs especialment interessant tant per a estudiants que són de la UE com per aquells altres que procedeixen d'estats de fora d'aquesta.

Competències

- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.

- Dominar les tècniques informàtiques per obtenir la informació jurídica (bases de dades de legislació, jurisprudència, bibliografia, etc.) i per comunicar dades.
- Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un temps limitat.
- Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Memoritzar i utilitzar la terminologia jurídica.
- Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictàmens.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar l'evolució jurisprudencial.
2. Aplicar les normes jurídiques al cas concret.
3. Buscar sentències, articles, etc., en les bases de dades jurídiques.
4. Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
5. Definir el llenguatge juridicoadministratiu.
6. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
7. Distingir l'evolució jurisprudencial en l'àmbit del dret administratiu.
8. Explicar les normes jurídiques administratives.
9. Expressar-se amb la terminologia juridicoadministrativa.
10. Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un temps limitat.
11. Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
12. Redactar i formalitzar treballs, informes, escrits i dictàmens.
13. Reflexionar críticament sobre les decisions jurisprudencials.
14. Reflexionar sobre la normativa administrativa.
15. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
16. Utilitzar les fonts d'informació informàtiques jurídiques.

Continguts

BLOC TEMÀTIC 1. PART GENERAL

La protecció del medi ambient com a objecte del dret. El Dret Ambiental. Antecedents. Característiques. Principis. L'ordenament ambiental.

El marc internacional de la protecció jurídica del medi ambient. Els actors més rellevants. Els principis i regles internacionals que informen la política i el dret del medi ambient. Globalització.

La transcendència del Dret ambiental de la Unió Europea : Evolució de la competència per a la protecció del medi ambient. Els objectius i els principis rectors de l'acció europea ambiental. Els instruments normatius emprats i la seva vinculació amb el dret intern. Els programes europeus en matèria ambiental. El Setè Programa d'Acció Ambiental i la seva avaluació de 15.5.2019. El camí vers el 8è Programa. El "Green Deal".

L'Administració i la protecció del medi ambient. Competències, instruments i L'organització administrativa del medi ambient.

BLOC TEMÀTIC 2. Mecanismes transversals;

La informació ambiental, la participació ciutadana i de grups i l'accés a la justícia en la protecció del medi ambient.

Les responsabilitats per danys ambientals. Trets bàsics de la responsabilitat penal, civil, administrativa i de l'anomenada responsabilitat ambiental aplicada a la matèria.

L'avaluació ambiental de plans i programes o avaluació ambiental estratègica; L'avaluació d'impacte ambiental de projectes d'obres, instal·lacions i activitats.

La prevenció i el control ambiental de les activitats potencialment contaminants

Instruments voluntaris. Incentius per a la protecció del medi ambient. Certificació ambiental: ecolabel, EMAS, ISO; Responsabilitat social corporativa

BIOC TEMÀTIC 3. Subsectors ambientals més rellevants . Integració de la política ambiental en d'altres polítiques.

La protecció de les aigües continentals

La protecció del litoral i del medi marí

La contaminació atmosfèrica, contaminació sonora; contaminació lumínica i males olors: el seu tractament jurídic. El règim aplicable al canvi climàtic.

El règim jurídic dels residus i dels sòls contaminats. Economia Circular; Substàncies perilloses

La tutela dels recursos naturals. El espais de protecció especial. La protecció de la biodiversitat i la protecció, gestió i ordenació del paisatge

La integració de la vessant ambiental en l'elaboració i execució de polítiques públiques sectorials: transport, energia, agricultura...

Metodologia

La docència de l'assignatura serà mixta: les classes magistrals seran virtuals i els seminaris seran presencials.

Durant el curs llegirem i comentarem diversos textos amb contingut jurídic, incloent el règim jurídic dels diferents temes i matèries que conformen el contingut de l'assignatura. El corresponent programa anirà complementat amb la seva perspectiva pràctica. D'una banda, a més de les explicacions del professor, s'estudiaran casos concrets per mitjà de resolucions, sentències i notícies tractades pels mitjans de comunicació. D'altra banda, els estudiants hauran de realitzar diferents exercicis, treballs i pràctiques, tant a classe com de treball autònom, en el marc de l'avaluació contínua. Es participarà durant les classes. Hi haurà una prova escrita a meitat de curs i una altra a final de curs. Aquestes proves constaran de diferents preguntes per desenvolupar.

L'examen podrà ser realitzat en anglès, castellà, català, francès, italià o portuguès.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes pràctiques	12	0,48	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16
Classes teòriques	33	1,32	1, 5, 7, 8, 13, 14
Tipus: Supervisades			
Tutoria	6	0,24	8, 9, 13, 14
Tipus: Autònomes			
Diferents lectures: articles, normes i jurisprudència	20	0,8	3, 10, 15, 16
Estudi	34	1,36	2, 3, 7, 14, 16

Avaluació

El model d'avaluació té l'objectiu que l'alumnat i el professorat puguin conèixer el grau d'assoliment de les competències per tal d'orientar el procés formatiu.

Els treballs, exercicis i les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs suposaran el 30 % de la nota final.

L'examen dels continguts per escrit es farà a partir de dues proves diferenciades i suposarà el 70 % de la nota. Es faran, concretament, dos proves escrites. Una, durant el curs, de caràcter parcial (30%) i l'altra al final de curs (40%):

Les proves escrites podran ser realitzades en anglès o bé en català, castellà, francès, italià o portuguès, segons sigui la preferència de l'estudiant.

En cada grup de docència es publicaran al campus Virtual, abans de l'inici de la docència, la data concreta o la setmana de realització de les activitats avaluables, sens perjudici que, excepcionalment i per causes de força major, aquestes puguin, amb preavís i antelació suficient, ser modificades.

Un alumne que copii o intenti copiar a un examen tindrà un 0 en l'examen. Un alumne que presenti una pràctica en el que hi hagi plagi obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne suspendrà l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita parcial i final	30 % i 40%	2	0,08	1, 5, 6, 7, 8, 14, 16
Proves, exercicis pràctics i treballs	30 %	6	0,24	2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16

Bibliografia

La bibliografia en Dret Ambiental es actualment molt extensa. A principi de curs la professora apuntarà quines són les lectures que entén que són més recomanables per a seguir el curs.

A) bibliografia obligatòria

Seràn mencionades pel professor/a de cara a la sessió següent

B) Bibliografia recomanada

S'ofereixen a continuació, a títol exemplificatiu, referències d'obres de dret intern; internacional i europeu que es consideren rellevants. També un apartat de webgrafia.

I. Dret Intern ambiental

- ALONSO GARCÍA, Enrique. y LOZANO CUTANDA, Blanca. (Dir.), *Diccionario de Derecho Ambiental*, Iustel, Madrid, 2006.

-ALONSO GARCIA, Enrique, ORTEGA ALVAREZ Luis. *Tratado de derecho ambiental, Tirant lo Blanch, 2013*

-ARANA García, Estanislao; Torres López, María Asunción, *Derecho Ambiental*.3ed. Tecnos 2018

- AUDIVERT ARAU, Rafael., *Régimen jurídico de la etiqueta ecológica*, Cedecs, Barcelona, 1996
- BETANCOR RODRÍGUEZ, Andres., *Derecho Ambiental, la Ley*, 2014.
- CAMPINS ERITJA, Mar. et al (PONT CASTEJON, Isabel), *Environmental Law in Spain*, Kluwer Law, 2nd ed. 2014-
- CASADO CASADO, Lucía. i FUENTES i GASÓ, Josep Ramon., *Medi ambient i ens locals*, Cedecs, Barcelona, 2008-
- CASADO CASADO, Lucía. i PONT CASTEJÓN, Isabel., "La elasticidad de las competencias normativas en materia ambiental: querer es poder", a *El derecho administrativo en el umbral del siglo XXI:homenaje al profesor Dr. D. Ramón Martín Mateo*, Madrid, 2000.
- ESTEVE PARDO, José., *Derecho de Medio Ambiente*, Marcial Pons, 4a .Ed. 2017
- FERNANDEZ de GATTA, Dionisio, *Sistema jurídico Adiministrativo de protección del medio ambiente*, Editorial: Ratio Legis, 6ª ed 2017
- LAVILLA ROVIRA, Juan Jose., MENÉNDEZ ARIAS, Maria José., (coord.) (PONT CASTEJON), *Todo sobre el Medio Ambiente* , Praxis, Barcelona, 1996.
- LOPEZ RAMON, Fernando coord (et al. Post 2020) (coord), Observatorio de Políticas Ambientales (edición anual).
- LOZANO CUTANDA, Blanca., *Derecho Ambiental Administrativo*, 11ª ed. LA LEY, Madrid, 2011.
- LOZANO CUTANDA, Blanca. (Directora), LAGO CANDEIRA, Alejandro. y LÓPEZ ÁLVAREZ, Luis Felipe., *Tratado de Derecho Ambiental*, Ediciones CEF, Madrid, 2014.
- LOZANO CUTANDA, Blanca., y ALLI TURRILLAS, Juan Cruz., *Administración y Legislación Ambiental*, Dykinson, Madrid, 9ª ed. 2016
- Martín Mateo, Ramón., *Tratado de Derecho Ambiental*, Trivium, Madrid, 4 Vols; MARTÍN MATEO, Ramón., *Manual de Derecho Ambiental*, Aranzadi, Navarra, 3a. Ed. 2005
- NIETO MORENO, Juan Emilio., *Elementos estructurales de la evaluación ambiental de planes y programas*, Aranzadi, 2011.
- ORTEGA ÁLVAREZ, Luis., ALONSO GARCÍA, Consuelo y VICENTE MARTÍNEZ, Rosario de., *Tratado de Derecho Ambiental*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2013
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Intervención pública en la actividad privada para la protección ambiental. Limitaciones a los derechos de propiedad y de libertad de empresa", a *Diccionario de Derecho Ambiental*, Enrique Alonso García y Blanca Lozano Cutanda (Directors), Iustel, Madrid, 2006. pp. 778 a 789.
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Puertos, urbanismo y medio ambiente", a *Obras públicas, urbanismo y medio ambiente*, Fernando López Ramón y Víctor Escartín Escudé (Coords.), Marcial Pons, 2013.
- PONT CASTEJÓN, Isabel., "El procedimiento administrativo de autorización de vertidos a aguas continentales ante elreto de una Administración hidráulica eficaz", a *Revista Aranzadi de derecho ambiental*, núm. 5, 2004, pp. 15 a 36.
- PONT CASTEJÓN, Isabel. "Un nuevo reto en materia competencial: Estado y Comunidades Autónomas ante las exigencias del Protocolo de Kyoto", a *Los retos de la aplicación del protocolo de Kyoto en España y Canadá*, Mar Campins Eritja (Coord.), 2005.
- PONT CASTEJÓN, I., "Medio Ambiente" a *Derecho Administrativo Práctico*, Tirant lo Blanch, Valencia, 1997, pp. 303-331.

- PONT CASTEJÓN, Isabel. i CAMPINS ERITJA, Mar., (Coord.), *Perspectives de Dret Comunitari Ambiental*, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1997.
- CAMPINS, M; CASADO, L; NIETO, J.E; PIGRAU, A; PONT, I; *Environmental Law in Spain*, WolterKluwers-kluwer Law International, The Netherlands, 2014
- TORRES LÓPEZ, Maria Asunción. y ARANA GARCÍA, Estanislao. (Directors), *Derecho Ambiental*, Tecnos, Madrid, 3a.ed 2018

II) Dret Internacional i Europeu del Medi Ambient

- BIRNIE, P.W.-BOYLE, A.E., REDGWELL, C., *International Law and Environment*, 3a ed. Oxford University Press, 2009. (updated -Fourth Edition- in 2021)
- BROWN WEISS, E. (Edited), *Environmental Challenge and International Law*, The United Nations University Press, 1992.; *International Environmental Law, Second Edition (Casebook) 2nd Edition*, 2006
- CLEMENT, Marc *Droit européen de l'environnement. Jurisprudence commentée*, ed, Larcie, 2016
- DE SADELEER Nicolas. *EU environmental law and the internal market*. Oxford: Oxford University Press, 2014
- FAJARDO, Teresa. *La política exterior de la Unión Europea en materia ambiental*, Tecnos, 2005
- JANS, Jan ; Hans H.B. Vedder; *European Environmental Law*, Europa law Publishing (Fourth Edition) 2012
- JUSTE RUIZ, J., CASTILLO DAUDÍ, M., *la protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en la Unión europea*, Tirant lo Blanc, Valencia, 2014
- HAIGH, Nigel, *EU Environmental Policy: Its journey to Centre Stage*. 2016.
- Kingston, Suzanne; Heyvaert Veerle; Čavoški , Aleksandra - *European Environmental Law*, Cambridge University Press 2017
- KISS, Alexandre., SHELTON, Dinah., *A Guide to International Environmental Law*, Martinus Nijhoff Publishers, 2007
- KRAMER, Ludwig. *EU Environmental Law*, Sweet and Maxwell, 8th ed. 2016
- LEE, Maria; *EU Environmental Law, Governance and Decision-Making*, 2nd Ed. 2014
- MACRORY (2014), *Regulation, Enforcement and Governance of Environmental Law*, 2nd edition Hart Publishing, Oxford
- MACRORY et al. (2004), *Principles of European Environmental Law*. Europa Law Publishing.
- SANDS, Philippe., *Principles of International Environmental Law*, Cambridge University Press, 3d Ed., Manchester/N.Y., 2017
- THORNTON, James; GOODMAN, Martin, *CLIENT EARTH 2017*. Scribe Publications (May 11, 2017)
- VAN CARLSTER, Geert, *EU Environmental Law*, Elgar European Law series, 2017

III) Webgrafia de caràcter general útil per al nostre curs.

Official website European Union http://europa.eu/index_en.htm

Training Package on Principles of EU Environmental Law
<http://ec.europa.eu/environment/legal/law/principles.htm>

Official Journal of the European Union <http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=en>

Summaries of the European environmental and climate change legislation

<https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/20.html>

European Commission (Environment) : https://ec.europa.eu/environment/index_en.htm

EU Environmental Law Training Package. https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm

<https://ieep.eu/understanding-the-eu/manual-of-european-environmental-policy>

European Environment Agency <http://www.eea.europa.eu>

PNUMA (United Nations Program for Environment <https://www.unenvironment.org>

European Court of Human rights <http://hudoc.echr.coe.int>

Council of Europe. "Manual on human rights and the environment"; Council of Europe Publishing 2012,

http://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DH_DEV_Manual_Environment_Eng.pdf

IEEP, Manual of European Environmental Policy (2012), <https://ieep.eu/publications?page=7>